Силабус навчальної дисципліни «Психологія девіантної поведінки»

Освітня(і) програма(и)	ОП Психологія
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Статус дисципліни	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовк
Курс, семестр	2 курс, 3 семестр
Форма здобуття освіти	Очна (денна), заочна
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/загальна кількість годин	4 кредити / 120 годин
Форма підсумкового (семестрового) контролю	залік
Мова викладання	українська
Кафедра, що забезпечує викладання дисципліни	Кафедра психології, філософії та суспільних наук
Що буде вивчатися ***(предмет навчання)***	У межах курсу вивчаються психологічні закономірності, механізми, причини та типологія відхилень у поведінці особистості. Розглядаються теоретичні підходи до розуміння девіантності; специфіка адиктивної, делінквентної, агресивної та аутоагресивної (суїцидальної) поведінки, а також вікові та соціальні особливості виникнення девіацій. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологія девіантної поведінки» є психологічні причини, механізми виникнення, форми прояву, а також закономірності профілактики та корекції поведінки, що відхиляється від офіційно встановлених або фактично сформованих у даному суспільстві норм і правил
Чому це цікаво/потрібно вивчати ***(мета)***	Курс дає змогу здобувачам сформувати знання про природу, причини, механізми, форми та психологічні чинники відхилень у поведінці особистості, а також засвоїти методи діагностики,

	профілактики та корекції такої поведінки.
Чого можна навчитися	Курс формує системне розуміння девіацій як складних психологічних феноменів, розвиває критичне мислення, вчить відрізняти нормативну кризову поведінку від патологічних відхилень. Навчання дає змогу здобувачам опанувати навички раннього виявлення ризиків, що необхідно для практичної роботи психолога, особливо в спеціалізованих закладах. Навчання наступних фундаментальних блоків: 1. Психологічні механізми та детермінація девіацій. Чинники виникнення: Системний аналіз біологічних передумов (акцентуації характеру, психопатії), психологічних причин (кризи ідентичності, наслідки психотравм) та соціальних умов (мікросередовище, деструктивне виховання). Внутрішня динаміка: Вивчення того, як дезадаптація, внутрішні конфлікти та викривлені механізми психологічного захисту трансформуються у стійкі поведінкові відхилення. 2. Типологія та психологічна структура форм девіантної поведінки. Психологічний аналіз конкретних видів деструктивної активності особистості: Антисоціальна (злочинна/делінквентна): Психологічні витоки протиправних дій, хуліганства, вандалізму та насильства. Асоціальна (аморальна): Психологія втекчі з дому, бродяжництва, агресивної поведінки, булінгу та мобінгу. Адиктивна (залежна): Механізми формування хімічних (алкоголізм, токсикоманія) та нехімічних (ігроманія, гаджет-залежність, харчові адикції) залежностей. Аутодеструктивна: Психологічна природа самоушкоджуючої (селфхарм) та суїцидальної поведінки. 3. Психологічні особливості особистості з девіаціями. Емоційно-вольова та ціннісна сфера: Дослідження деформації системи цінностей, низького рівня емпатії, імпульсивності, труднощів із самоконтролем та агресивності девіантів. Вікова специфіка: Особливості прояву та перебігу девіацій, з особливим акцентом на підлітковому віці як найбільш критичному періоді для виникнення відхилень.

	4. Система психосоціальної допомоги та превенції. Діагностичний інструментарій: Методологія виявлення схильності до девіацій та визначення груп ризику. Психокорекція та ресоціалізація: Психологічні засади профілактичних програм, тренінгів життєстійкості, методів терапії та відновлення соціального статусу особистості.
Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями	Отримані знання застосовуються в практичній діяльності психолога (в освітніх закладах, центрах соціально-психологічної реабілітації, консультуванні) для реалізації профілактичних і корекційних програм, спрямованих на подолання поведінкових відхилень. Навички роботи з девіантними станами необхідні для проведення психодіагностики, надання екстреної психологічної допомоги та при роботі із клієнтами під час психологічних сесій.
Преквізити	Соціальна філософія. Психологічні інтервенції в кризовій психології, Психологія підприємництва та організаційне консультування
Постпреквізити	Переддипломна практика
Інформаційне забезпечення	1. Девіантна поведінка: історія, теорія, практика: матеріали конференції / за ред. Максимової Н.Ю., Грись А.М., Максим О.В.-Київ, 2021. 106с. 2. Диса О. В., Шинкаренко І. О. Д. Психологія девіантної поведінки : навч. посіб. / О. В. Диса, І. О. Шинкаренко. Дніпро. ДДУВС. 2024. 77 с. 3. Ковальова І.Б., Шаполова В.В. Психологія девіантної поведінки: методичні вказівки для студентів усіх форм навчання зі спеціальності психологія, соціальна робота / І.Б. Ковальова, В.В. Шаполова – Харків: НТУ «ХПІ», 2025. – 97 с. 4. Кошова І. В., Кресан О. Д. Психологія девіантної поведінки: Навчально-методичний посібник. Ніжин: Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 226 с.
Викладач(і) дисципліни	Мітіна Світлана Володимирівна (кандидат психологічних наук, доцент)